

Λυδία λίθος η στρατηγική πρόσβασης όλων στην κοινωνία της πληροφορίας

Της κυρίας **Άννας ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ**
τ. Επιτρόπου της Ε.Ε., Βουλευτού

Η επιλογή της Conference του Economist του θέματος των τεχνολογιών της κοινωνίας της πληροφορίας είναι επίκαιρη και σημαντική και φέρνει ξανά στο επίκεντρο της δημόσιας συζήτησης, όσο βεβαίως μπορεί να γίνει αυτό στη χώρα μας, ίσως το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζει σήμερα η χώρα: δηλαδή την υστέρηση στο χώρο της οικονομίας και κοινωνίας της πληροφορίας.¹

Η σημερινή πολιτική γίνεται κυρίως μέσα από το πρόγραμμα «Ψηφιακή Στρατηγική».

Στο παρελθόν υπήρχε ένα αντίστοιχο πρόγραμμα της «Κοινωνίας της Πληροφορίας» που ήταν μέσα στα πλαίσια του Γ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, όπου και σε εκείνο και σε αυτό νομίζω, ότι μπορεί να γίνει πολύ συγκεκριμένη κριτική και θετική και αρνητική, πιστεύω όμως, ότι το πρόβλημα της χώρας δεν μπορεί να λυθεί μέσα από ένα συγκεκριμένο project που θα θέσει στόχους μέσα στα πλαίσια του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, οι οποίοι αν στην καλύτερη περίπτωση υλοποιηθούν όλοι, που ξέρουμε ότι υπάρχουν προβλήματα για την υλοποίησή του, δε θα μπορέσουν πάλι να φέρουν τη χώρα στον μέσο όρο.

Για αυτό θα επιχειρήσω μία σύντομη, αλλά κάπως πιο υπερβατική προσέγγιση θεωρώντας, ότι για τη χώρα το θέμα της κοινωνίας της πληροφορίας είναι θέμα επιβίωσής της στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, εξ ου και στο βιβλίο μου στο οποίο έγινε ήδη αναφορά από Συνέδρους είναι το κεντρικό του θέμα: «Η Ελλάδα ή θα γίνει έξυπνη, ή θα κατεβεί από το τρένο της ανάπτυξης».

Ακούσαμε σήμερα πολλούς αριθμούς.

Θα πω ακόμη τρεις. Το πρώτο είναι ότι η χώρα μας από πλευράς δείκτη ετοιμότητας ψηφιακής τεχνολογίας μέσα σε δύο χρόνια έχει υποχωρήσει οχτώ θέσεις. Αυτό δε σημαίνει υποχρεωτικά ότι πάμε εμείς αργά, μπορεί να σημαίνει ότι κινούνται οι άλλοι πολύ γρήγορα.

Το δεύτερο είναι, ότι σε μία πρόσφατη έρευνα το 57% των Ελλήνων πολιτών από ηλικίας 15 έως 60 ετών απάντησαν ότι «δεν μπαίνουν στο internet, δεν έχουμε σχέση με τους

1. Εισήγηση σε πρόσφατη Ημερίδα του ECONOMIST με τίτλο: *To the 4th International Forum: Digital Greece: Setting technology in it's right dimension*. Αποκλειστικός Εκπρόσωπος ECONOMIST CONFERENCES: CHAZLIS and RIVAS Co, Γεν. Διευθ. Ν. ΠΑΣΣΑΡΙΒΑΚΗ, Publ. Rel. Man. Π. ΤΣΑΦΑΡΑΣ.

υπολογιστές γιατί δεν τους προσφέρει απολύτως τίποτα, δε βρίσκουν κανένα ενδιαφέρον να το κάνουν αυτό, δεν εξυπηρετεί σε τίποτα ούτε την επαγγελματική τους ζωή, ούτε την πληροφορία που χρειάζονται, ούτε την ψυχαγωγία». Αυτό νομίζω ότι είναι ένα στοιχείο που πρέπει να κρατήσουμε πάρα πολύ καλά, για το σε ποια κοινωνία θέλουμε να εφαρμόσουμε τι και πόσο οι πολίτες έχουν αίσθηση της πραγματικότητας που το διαδίκτυο έχει στη ζωή τους.

Το τρίτο στοιχείο που θέλω να δώσω είναι το εξής: Το Λουξεμβούργο έχει ετησίως τέσσερις φορές περισσότερες πατέντες από την Ελλάδα. Ας βάλουμε λοιπόν μέσα στη συνολική εικόνα και το θέμα της καινοτομίας. Ξεκινώντας από αυτά τα δεδομένα είναι σαφές ότι πρέπει να σχεδιάσουμε όχι απλά για να έχουμε μία βαθμιαία εξέλιξη, αλλά για να μπορέσουμε να κάνουμε ένα μεγάλο άλμα. Είναι εφικτό αυτό το άλμα, μπορούμε να το κάνουμε σα λάος;

Σε αυτό θα ήθελα να αναφερθώ μέσα από τις εξής ενότητες: Η πρώτη είναι τα δικαιώματα των πολιτών. Η νέα πραγματικότητα της κοινωνίας της πληροφορίας δημιουργεί μία νέα λίστα δικαιωμάτων και βεβαίως και ευθυνών, στα οποία πρέπει να ανταποκριθούν, δικαιώματα των πολιτών, ευθυνών των πολιτών και ευθυνών της Πολιτείας.

Τα δικαιώματα αυτά είναι πρώτον το δικαίωμα της ίσης πρόσβασης στην Κοινωνία της Πληροφορίας, ανεξάρτητα από την ηλικία, από το φύλλο, από τη φυλή, αλλά και από την περιοχή που ζει κανείς σε μια χώρα και από την οικονομική του κατάσταση. Έχουμε λοιπόν ένα πάρα πολύ σαφές δικαίωμα χωρίς την υλοποίηση του οποίου δεν μπορεί να προχωρήσει η κοινωνία μας. Το δικαίωμα αυτό σήμερα δεν ασκείται βεβαίως.

Το δεύτερο είναι η υπόθεση του ψηφιακού αλφαριθμητισμού, της ψηφιακής παιδείας, ή αν το πούμε αντίστροφα το ότι δεν πρέπει κανείς να είναι ψηφιακά αναλφάβητος σε μία κοινωνία, ένα δεύτερο μεγάλο πρόβλημα. Το τρίτο είναι η εγγύηση της δυνατότητας της διαβίου εκπαίδευσης, δηλαδή η δυνατότητα συνεχώς να εξελίσσεται για να μπορείς να ανταχθείς στην κοινωνία της γνώσης.

Αυτά τα δικαιώματα θα πρέπει ίσως να γίνουν απολύτως κατανοητά και στους Έλληνες πολίτες και από αυτά να κρίνονται πλέον και οι Κυβερνήσεις και οι επιδόσεις τους, όπως και οι Αντιπολιτεύσεις και οι δεσμεύσεις τους.

Με βάση αυτά τα δικαιώματα έρχομαι στο δεύτερο στοιχείο που είναι το μοντέλο ανάπτυξης μιας χώρας σαν την Ελλάδα. Η Ελλάδα είναι μία χώρα μικρή σε μέγεθος, χωρίς ιδιαίτερους φυσικούς πόρους, με μία θέση στο χάρτη η οποία δεν έχει τη σημασία που είχε στο παρελθόν και η επιβίωσή της στον παγκόσμιο ανταγωνισμό έχει να κάνει απολύτως με τις υπηρεσίες, δηλαδή με τη κοινωνία και την οικονομία της πληροφορίας.

Αν λοιπόν ξεκινήσουμε από το δεδομένο που κανένας δε διαφωνεί ότι η χώρα για να μπορέσει να σταθεί στον παγκόσμιο ανταγωνισμό πρέπει να επιβιώσει στην κοινωνία της πληροφορίας, εάν σκεφθούμε ότι είμαστε πια μια κοινωνία που χρειαζόμαστε ένα διαφορετικό μοντέλο διακυβέρνησης έχοντας κλείσει ένα κύκλο μετά από τη μεταπολίτευση και αυτό το μοντέλο πρέπει να είναι συμμετοχικό, δηλαδή ο πολίτης να έχει περισσότερη δυνατότητα πληροφορίας και περισσότερη δυνατότητα συμμετοχής, τότε καταλαβαίνουμε ότι και στα δύο και στο μοντέλο διακυβέρνησης και στο μοντέλο ανάπτυξης η κοινωνία της πληροφορίας είναι η βάση, είναι το πλέον σημαντικό.

Ξεκινώντας λοιπόν από αυτά τα δύο, τα νέα δικαιώματα και από τη βάση του μοντέλου ανάπτυξης και διακυβέρνησης που θέλουμε για τη χώρα και τη σημασία τους, ερχόμαστε στην ανάγκη ενός νέου εθνικού στόχου. Προσωπικά όλο το βιβλίο μου και οι 250 σελίδες που έγραψα και ουσιαστικά είναι το απαύγασμα μιας εμπειρίας και σαν Επιτρόπου αλλά και σαν Εθνικού Πολιτικού, που έζησα την πιο απομακρυσμένη ελληνική επαρχία ούσα Βουλευτής Κοζάνης, τι είναι ο εθνικός στόχος.

Η χώρα προχώρησε πάντοτε όταν είχε πολύ συγκεκριμένους στόχους. Η ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν ένας σαφής στόχος, πολύ δύσκολος αν σκεφθούμε το εγχείρημα εκείνη την περίοδο και την κατάσταση της χώρας. Η ένταξη της χώρας στην οικονομική και νομισματική ένωση ήταν ένας εθνικός στόχος. Η επίτευξη των Ολυμπιακών Αγώνων ήταν ένας στόχος.

Όλα αυτά τα εγχειρήματα και όταν ετέθησαν, αλλά και όταν τα βλέπει κανείς από μακριά, ήταν πολύ μεγάλα εγχειρήματα για τις δυνάμεις της χώρας, όμως τα πετύχαμε. Τα πετύχαμε και με πολιτικές συναινέσεις, και με επιστράτευση του λαού μας. Ήταν στόχοι που πιστεύτηκαν.

Βεβαίως οι εθνικοί στόχοι, πολλές φορές κάποιои θεωρούν ότι ευτελίζουμε όταν μιλούμε για την ΟΝΕ ή για τους Ολυμπιακούς και τους θεωρούμε εθνικούς στόχους, ας τους αποκαλέσουμε λοιπόν ενδιάμεσους εθνικούς στόχους που έχουν όμως να κάνουν επαναλαμβάνω με την επιβίωση της χώρας.

Τώρα χρειαζόμαστε έναν νέο μεγάλο ενδιάμεσο εθνικό στόχο και αυτός πρέπει να είναι το να μπει η χώρα μας στη πρωτοπορία των χωρών που βρίσκονται αυτή τη στιγμή στο άρμα της κοινωνίας και της οικονομίας της πληροφορίας, δηλαδή να μπει η χώρα μας στην πρώτη γραμμή των χωρών μέχρι το 2020. Αυτό, μέσα από τα νούμερα που ακούσαμε, ίσως να φαίνεται σαν μία ματαιοδοξία, όχι φιλοδοξία για τη χώρα. Πιστεύω όμως ότι είναι κάτι που μπορεί να γίνει.

Πάλι ο κύριος Bond έκανε μία παρατήρηση στο ότι «είμαστε πολύ πίσω, αλλά λόγω της εκπληκτικής εξέλιξης των τεχνολογιών και των οικονομικών δεδομένων η επιλογή ενός άλματος είναι εφικτή». Είναι εφικτή γιατί πολλές φορές δε χρειάζονται οι υποδομές ή πολλές φορές οι υποδομές είναι βάρος για να πας από το ένα σύστημα στο άλλο.

Ένας εθνικός στόχος λοιπόν ο οποίος έχει ποσοστικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά που να θεωρήσουμε ότι με τα ενδιάμεσα χρονοδιαγράμματα που το 2010, το 2015, το 2020, η χώρα θα έχει καλύψει μία σειρά από τέτοιους στόχους.

Αυτοί θα έχουν να κάνουν με την πρόσβαση στο διαδίκτυο και τα ποσοστά του πληθυσμού που θέλουμε για την πρόσβαση στο διαδίκτυο, για την εσωτερική σύνδεση και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση όλου του δημόσιου τομέα και τη σύνδεσή του με τους ΟΤΑ, για την άσκηση πολιτικών όπως είναι η πολιτική στην υγεία και την παιδεία μέσω της τηλεϊατρικής ή τηλεπαιδείας κυρίως γιατί είμαστε μια χώρα που έχουμε νησιά και ορεινές περιοχές, άρα μία χώρα κατ' εξοχήν με ένα γεωγραφικό μοντέλο στο οποίο ταιριάζει η κοινωνία της πληροφορίας.

Έναν στόχο επιχειρηματικό ώστε οι επιχειρήσεις της χώρας μας από τις μικρές έως τις πλέον μεγάλες να ενταχθούν απολύτως στην κοινωνία της πληροφορίας και αυτός ο εθνικός στόχος ουσιαστικά να δημιουργήσει προτεραιότητες σε όλες τις επιμέρους πολιτικές και προτεραιότητες στις επιδοτήσεις και τις υποδομές.

Εάν συμφωνούσαμε σε έναν τέτοιο εθνικό στόχο, που θέλει επαναλαμβάνω ευρύτερες συναινέσεις και ποσοτικά χαρακτηριστικά, τότε θα μπορούσαμε να οριοθετήσουμε τις πολιτικές σε τρεις κατηγορίες. Και χρησιμοποιώ το πλάνο και το σχέδιο της ευρωπαϊκής πρωτοβουλίας το «I-2010» όπου έχει τρεις βασικούς άξονες: «Τον ενιαίο ευρωπαϊκό χώρο πληροφορίας, τις επενδύσεις και τους ποσοτικούς στόχους και τον αποκλεισμό και τις δημόσιες υπηρεσίες.

Νομίζω και για να βοηθηθούμε στη συνεργασία μας με το ευρωπαϊκό γίνεσθαι και γιατί είναι πολύ καλό να έχουμε οδηγούς από χώρες οι οποίες έχουν προχωρήσει πολύ πιο πριν από μας, μέσα από αυτούς τους τρεις άξονες μπορούμε να δούμε το μέλλον μας.

Και λέω πολύ επιγραμματικά: Ο ενιαίος ευρωπαϊκός χώρος της κοινωνίας της πληροφορίας, της ηλεκτρονικής βιομηχανίας και των μέσων, με όσο νερό σιγκώνει αυτή η έκφραση γιατί ο χώρος του διαδικτύου και της κοινωνίας της πληροφορίας είναι παγκόσμιος, τι σημαίνει αυτό για την ένταξή μας στα ευρωπαϊκά δεδομένα;

Σημαίνει πρώτον υποδομές και εδώ αλλαγή των προτεραιοτήτων μας. Βεβαίως έχουμε πάντοτε ανάγκη από μπετόν και από μεγάλα έργα, όμως έχουμε επενδύσεις πολύ σε αυτά και πρέπει να υπάρχει μια συνολική αλλαγή των προεραιοτήτων. Έγινε ήδη συζήτηση από όλους τους ομιλητές για το θέμα των ευρυζωνικών δικτύων, η Κυβέρνηση έβαλε το στόχο του 7% πρόσβασης στα ευρυζωνικά δίκτυα μέχρι το 2008, όταν ο μέσος όρος στην Ευρώπη υπολογίζεται ότι θα είναι 25%.

Δεν μπορούμε να προχωρήσουμε με τέτοιο στόχο, δεν μας επιτρέπεται, δεν είναι δυνατόν οι άλλοι να τρέχουν με υψηλές ταχύτητες κι εμείς να έχουμε μικρούς στόχους τους οποίους θεωρούμε εφικτούς, αλλά θα πρέπει να συμφωνήσουμε σε άλματα τα οποία θα γίνουν από χρόνο σε χρόνο αλλάζοντας όλη τη λογική της χώρας.

Πιστεύω ότι αυτού του είδους οι μικροί στόχοι σε αυτόν τον χώρο όσο πάνε και μας πάνε πιο πίσω και η στασιμότητα και η μη ίση πρόσβαση είναι ένα κατ' εξοχήν θέμα που βαθαίνει τις ανισότητες στο εσωτερικό της κοινωνίας μας και τις ανισότητες της χώρας μας με τις υπόλοιπες χώρες.

Το ένα θέμα λοιπόν είναι οι υποδομές. Το δεύτερο μεγάλο θέμα είναι το θεσμικό πλαίσιο, η εσωμάτωσή του και η εναρμόνισή του με το ευρωπαϊκό, που ήδη έχει γίνει συζήτηση, αλλά και το εσωτερικό νομικό πλαίσιο σήμερα το οποίο ίσως πραγματικά πρέπει σαν ένα πακέτο να έρθει στη Βουλή κι έχουμε όλοι την ευθύνη.

Πολύ μεγάλα ζητήματα υπάρχουν από το θέμα της δυνατότητας της εμπορικής διάθεσης της δημόσιας πληροφορίας, μέχρι το θέμα των επιχειρήσεων που παράγουν το περιεχόμενο του δικτύου, μέχρι το θέμα της τηλε-εργασίας των δικαιωμάτων των τηλε-εργαζομένων, του status του καθεστώτος της τηλε-εργασίας στη χώρα μας, είναι ζητήματα που πρέπει να λυθούν.

Και βεβαίως είναι και το θέμα της Εθνικής Αρχής Τηλεπικοινωνιών, που ήδη έγινε αναφορά, έτσι κι αλλιώς έχω επιλέξει κάποια ζητήματα σε κάθε τομέα για να δώσω το περιγραμμά. Το πρώτο λοιπόν θέμα για τον ενιαίο χώρο είναι υποδομές και θεσμικό πλαίσιο.

Το δεύτερο θέμα είναι σχετικά με τις επενδύσεις. Οι επενδύσεις και οι ποσοτικοί στόχοι συνδέονται με αυτό που είπα στην αρχή τον ενδιαμέσο στόχο για τη χώρα. Οι επενδύσεις σε κάθε τομέα του δημοσίου κατ' αρχάς έχουν να κάνουν με σαφείς στόχους.

Και θα πω έναν: Αν σκεφθούμε στην Ελληνική Δικαιοσύνη τι στοιχίζει η μη ηλεκτρονική λειτουργία της στην ανάπτυξη της χώρας, τι σημαίνει για έναν επιχειρηματία να παίρνει την απόφασή του δύο ή τρία χρόνια μετά, τι σημαίνει να γράφουμε ακόμη τα πρακτικά, τι σημαίνει να μην υπάρχει ηλεκτρονική διασύνδεση στην πρόσβαση πληροφοριών ανάμεσα στα Δικαστήρια.

Αυτοί οι στόχοι, και εδώ θα πω ότι οι ευθύνες είναι μεγάλες και για τη δική μας κυβέρνηση και για τη σημερινή κυβέρνηση, δεν είναι αυτό το ζητούμενο να αποδώσουμε ευθύνες ή να κατανοήσουμε πότε ξεκίνησε όλη αυτή η προσπάθεια, που βρισκόταν η χώρα, ποιες τρύπες είχαμε να καλύψουμε εκείνη την περίοδο, είναι ότι τώρα είναι ή θα το κάνουμε ή θα μείνουμε πίσω.

Το θέμα λοιπόν των επενδύσεων, οι δημόσιες επενδύσεις και οι προτεραιότητες κατά τομέα πολιτικής θα πρέπει να έχουν χρονοδιάγραμμα. Όπως και η αντιμετώπιση επιπέδους του ζητήματος των προκηρύξεων, ένα θέμα το οποίο ταλαιπωρεί όλη τη βιομηχανία της πληροφορίας, η καθιέρωση των έξυπνων προκηρύξεων που προϋποθέτουν βεβαίως έναν κεντρικό συντονισμό και μια συναντίληψη στη λειτουργία των υπηρεσιών του δημοσίου της περιφέρειας και της κοινωνίας.

Πάω στον τρίτο στόχο -επαναλαμβάνω ότι είμαι ελλειπτική στις προσεγγίσεις του κάθε στόχου- και είναι το θέμα του αποκλεισμού και της ποιότητας των δημοσίων υπηρεσιών. Το θέμα του αποκλεισμού δεν πρέπει να το βλέπουμε καθόλου με δευτερεύοντα τρόπο. Αποκλείονται από την κοινωνία της πληροφορίας πολύ μεγάλες ομάδες του πληθυσμού που έχουν σχέση με την ηλικία, τα άτομα με αναπηρίες, οι μετανάστες που είναι πολύ μεγάλο μέρος του ελληνικού πληθυσμού και βεβαίως να μην αναφερθώ στην τεράστια διαφορά ακόμη ανάμεσα στις γυναίκες και στους άνδρες.

Η στρατηγική για την πρόσβαση στην κοινωνία της πληροφορίας όλων με ίσους όρους είναι η Λυδία λίθος στην οποία κρίνονται βεβαίως οι πολιτικές και οι κοινωνίες. Και μια σειρά ζητημάτων, που έχουν σχέση με την ποιότητα του περιεχομένου των δημοσίων υπηρεσιών και της κοινωνίας της πληροφορίας, αυτό που είπα στην αρχή ότι το 57% του πληθυσμού μας του λαού μας δε βρίσκουν λόγο να προστρέξουν στο internet.

Έχει να κάνει με μια προσέγγιση που είναι τέσσερις λέξεις-κλειδιά: Το όφελος, το κόστος, η διευκόλυνση και η ανάγκη. Για τον κάθε πολίτη, αυτά θα πρέπει να γίνουν απολύτως σαφή κι εκεί θα παίξουν μεγάλο ρόλο οι πληροφορίες και ο τρόπος που δίνουν πληροφορίες οι δημόσιες υπηρεσίες.

Κυρίες και κύριοι, τελειώνω επανερχόμενη στο θέμα του εθνικού στόχου. Τόσο μεγάλα ζητήματα που αφορούν το σύνολο των πολιτικών και πάρα πολύ μεγάλες μεταρρυθμίσεις, χρειάζονται πάνω απ' όλα εμπνευση και πίστη του πολιτικού συστήματος. Η κοινωνία της πληροφορίας στη χώρα δε θα έρθει από τον ιδιωτικό τομέα, όπως δεν πήγε σε καμία χώρα.

Ο ιδιωτικός τομέας μπορεί να το στηρίξει, είναι η απαραίτητη δύναμη για να το κινήσει προς τα εμπρός, όμως από τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και τους λεωφορειοδρόμους του Κλίντον και του Γκορ μέχρι τη Σουηδία ή τη σημερινή Σιγκαπούρη, η αιχμή του δόρατος ήταν η πολιτική. Η πολιτική με ήτα και με όμιχρον γιώτα. Και η ανάγκη ενός εθνικού στόχου πρέπει να μπει πρώτα και κυρίαρχα στο πολιτικό δυναμικό της χώρας, σε όλους εμάς που έχουμε κι αυτή την ευθύνη.